

Izvori moderne arhitekture

Neoklasicizam - Industrijska revolucija - Urbanizacija

Neoklasicizam

sredina XVIII - početak XIX veka

Neoklasicizam

Pod pojmom Neoklasicizam u Evropi se podrazumeva umetnički stil koji je trajao od sredine XVIII do početka XIX veka, čije je najvažnije obeležje vraćanje oblicima antičke umetnosti kao idealnom estetskom uzoru i vrhuncem ljudskog stvaralaštva, čije oživljavanje kreće tokom doba Prosvetiteljstva.

Nastao je kao reakcija na rokoko stil, koji je po savremenom ukusu bio suviše dekorativan. Vrlo čiste i geometrijske forme građevine kojima se naglašava povratak klasičnom, apstraktnom umu, koji teži racionalnom, matematičkom poimanju zakona univerzuma.

Crkva Sv Ženejev (Panteon) u Parizu

Izvori - prosvetiteljstvo

Prosvetiteljstvo je kulturni pokret u Evropi krajem 17. i tokom 18. veka, kasnije i u američkim kolonijama. Prosvetitelji su ostavili svoj pečat u filozofiji i književnosti preispitivanjem društvenog poretka te čovečnosti, služeći se pritom idejama prirode, slobode i razuma. Svojim suprotstavljanjem religioznim, moralnim i političkim opresijama prosvetitelji su težili obnavljanju znanja, etike i estetike svoga vremena. Prosvetiteljstvo je u središte sveta stavilo nauku, nastojeći oduzeti religiji i politici ulogu koju su do tada imale. U vreme prosvetiteljstva raste značaj buržoazije.

Razvoj arheologije

18. vek predstavlja i rođenje arheologije kao nauke. Delo pruskog arheologa **Johana Joakima Vinkelmana** (1717-1768) bilo je od posebne važnosti za formulisanje ideja neoklasicizma u likovnim umetnostima. Njegovi radovi „Razmišljanja o podražavanju grčkih dela u slikarstvu i skulpturi“ (1750) i "Istorija antičke umetnosti" (1764), bili su prvi koji su dali hronološku i stilsku analizu razvoja svih antičkih perioda umetnosti, prepoznajući osnovne faze u njihovom razvoju. Vinkelman je posebno isticao idealizam grčke umetnosti tj. njenu „plemenitu jednostavnost i mirnu veličinu“

Revolucija

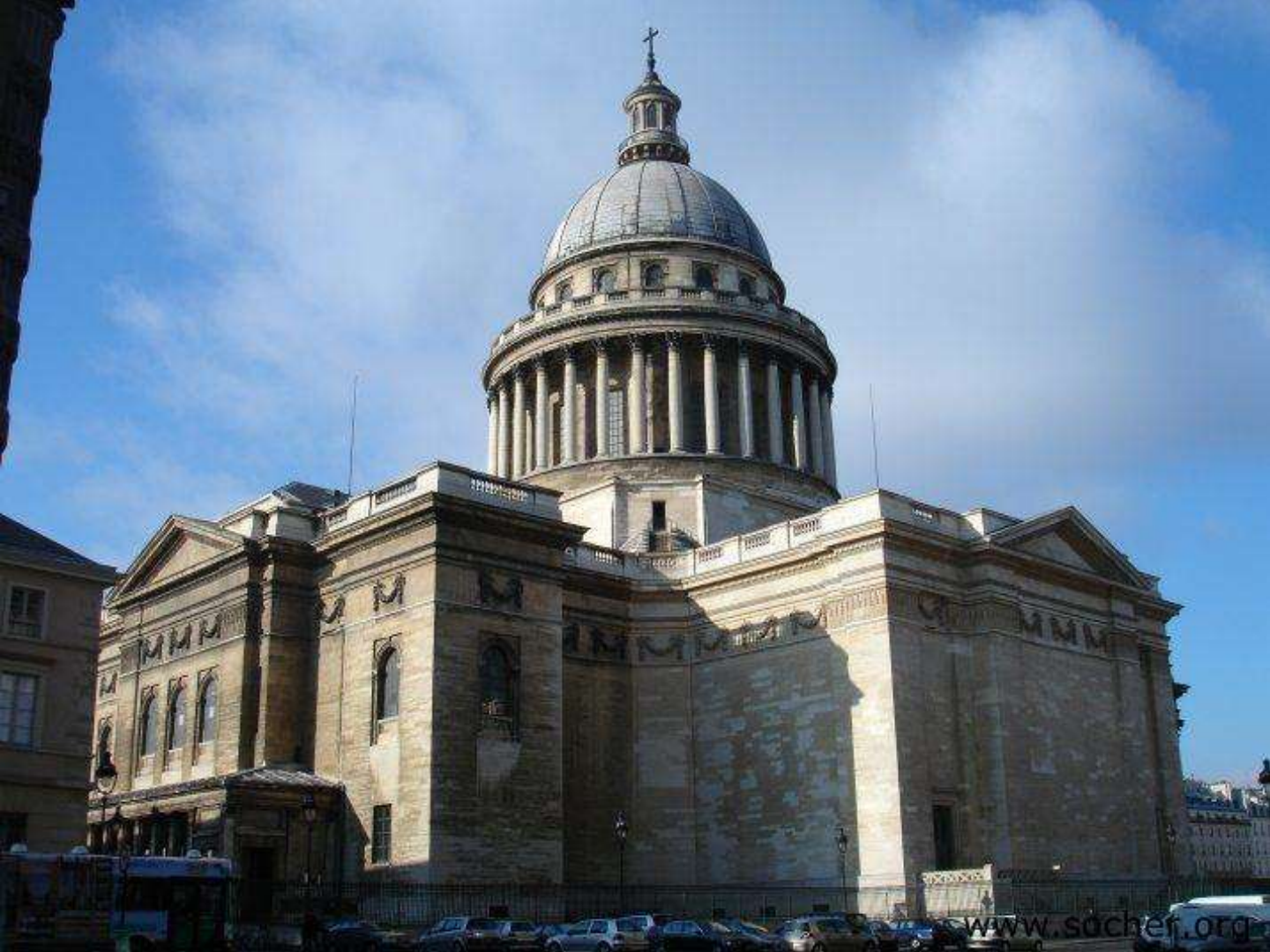
Neoklasicizam se formirao u okrilju francuske kulture, nakon revolucije 1789. godine kao istorijske prekretnice koja obeležava stupanje buržoaske klase na vlast i afirmisanje građanske ideologije. Ona je osuđujući autokratsku vlast i raskalašan život aristokratije, definišući novu umetnost rado prihvatila klasičnu strogost, racionalnost i jednostavnost, kao izraz idealizovanih antičkih vrlina kojima se težilo. Novo društvo je bilo zadojeno rimskim republikanskim duhom i njegov ideal postaje slobodni rimski građanin (cives romanus), pa se tako i francuski republikanci oslovljavaju sa „građanine“, dok Napoleon najpre postaje konzul a kasnije imperator.

École des beaux-arts

Beaux-Arts arhitektura podrazumeva akademski neoklasični arhitektonski stil koji predavao na Ecole des Beaux-Arts u Parizu. Stil "Beaux Arts" je pre svega proizvod dva i po veka nastave počevši od 1671. Organizacija konkursa za "Grand Prix de Rome" u arhitekturi nudila je studentima šansu da studiraju u Rimu. Obuka je naglašavala glavne primere carske rimske arhitekture, italijanske renesanse, i francuskih i italijanskih baroknih primera, ali i širi spektar modela: fasade firentinske palate kvatrocenta ili francuske kasne gotike.

Giovanni Battista Piranesi (1720 –1778)

Giovanni Battista Piranesi je, uz mlade arhitekte Francuske akademije, postavio Rim u središte pažnje brojnih arhitekata širom Evrope. Piranesi je manje uspešan u arhitektonskoj praksi, no svojim grafičkim interpretacijama starorimskih spomenika i maštovitim oživljavanjem antičkih ruševina prethodi neoklasicizmu kao pokretu koji će pridati novi značaj građevinama.

Neoklasicizam

Francuska

Panteon, Pariz, 1755-1792

Žak Žermen Suflo

Strukturalni neoklasicizam

Sagrađen kao crkva Sv. Ženevjev ali je za vreme revolucije sekularizovana. Njegova kupola izvedena je prema kupoli katedrale Sv. Pavla u Londonu, svedočeći o novom značaju Engleske za evropsku arhitekturu, dok je ogroman portik direktno kopirao rimske hramove. Dolaskom revolucionarne vlade postaje "Hram Slave" - grobno mesto francuskih velikana i heroja. Racionalnost i jednostavnost klasične arhitekture u prosvetiteljstvu smatrani su antitezom baroku i rokokou.

Neoklasicizam

Francuska

Panteon, Pariz, 1755-1792

Žak Žermen Suflo

Sagrađen kao crkva Sv. Ženevjev ali je za vreme revolucije sekularizovana. Njegova kupola izvedena je prema kupoli katedrale Sv. Pavla u Londonu, svedočeci o novom značaju Engleske za evropsku arhitekturu, dok je ogroman portik direktno kopirao rimske hramove. Dolaskom revolucionarne vlade postaje "Hram Slave" - grobno mesto francuskih velikana i heroja. Racionalnost i jednostavnost klasične arhitekture u prosvjetiteljstvu smatrani su antitezom baroku i rokokou.

Neoklasicizam

Mali Trianon, 1761
Ange-Jacques Gabriel
Arheološki neoklasicizam

Ange-Jacques Gabriel u Versaju za Luja XV. projektuje Petit Trianon (Mali Trianon), kao protivtežu baroknoj viziji dvorskog života. Ova odlično proporcionalna prizma isključivo ravnih linija oblikovanja potpuno odudara od barokne pompeznosti i oslanja se na suptilnost i sudržanost.

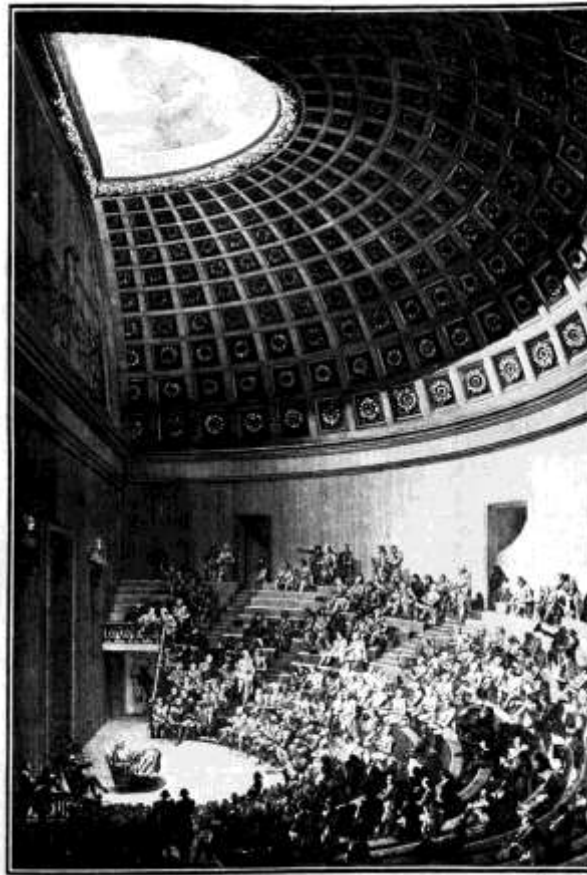
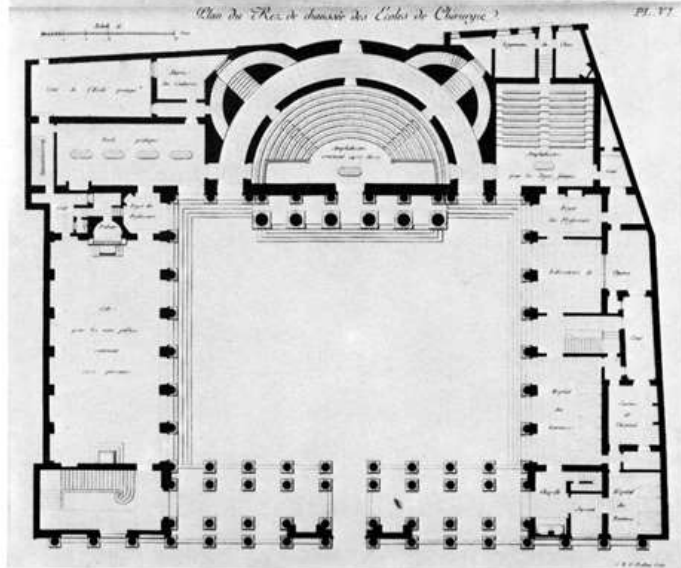

Neoklasicizam

Francuska

**Crkva La Madlen, Pariz
1763-1840.**

Pariska crkva La Madeleine uobličena je kao grčki hram, po modelu Maison Carree u Nimu.

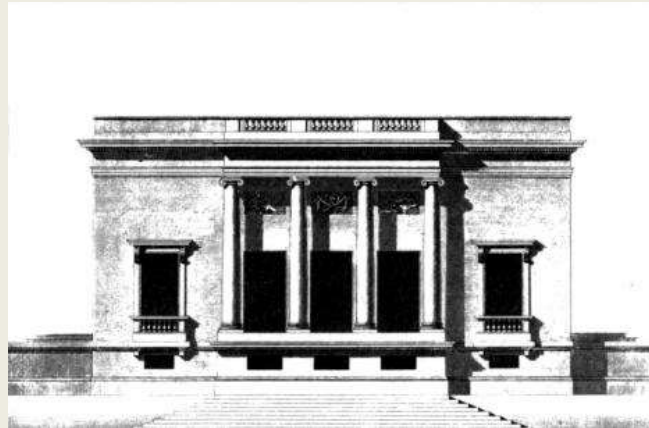
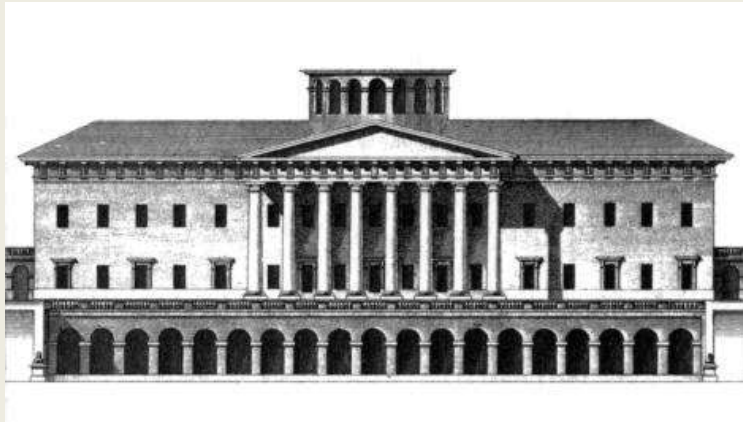
Neoklasicizam

Žak Gondoan

Škola hirurgije, Pariz,
1769-1775.

Radikalni neoklasicizam

Vođen idejom da projektuje glavni enterijer škole - salu za predavanja iz anatomije u obliku antičkog pozorišta, koju je trebalo da pokriva polukupola (nalik na onu na Panteonu): prazni prostrani zidovi, veoma kasetirana tavanica i ogroman poluokulus koji snopom svetlosti zasipa sto na kojem se odvija drama časova anatomije, a sve to uz očuvanu ravnotežu proporcija i prefinjenost malobrojnih detalja

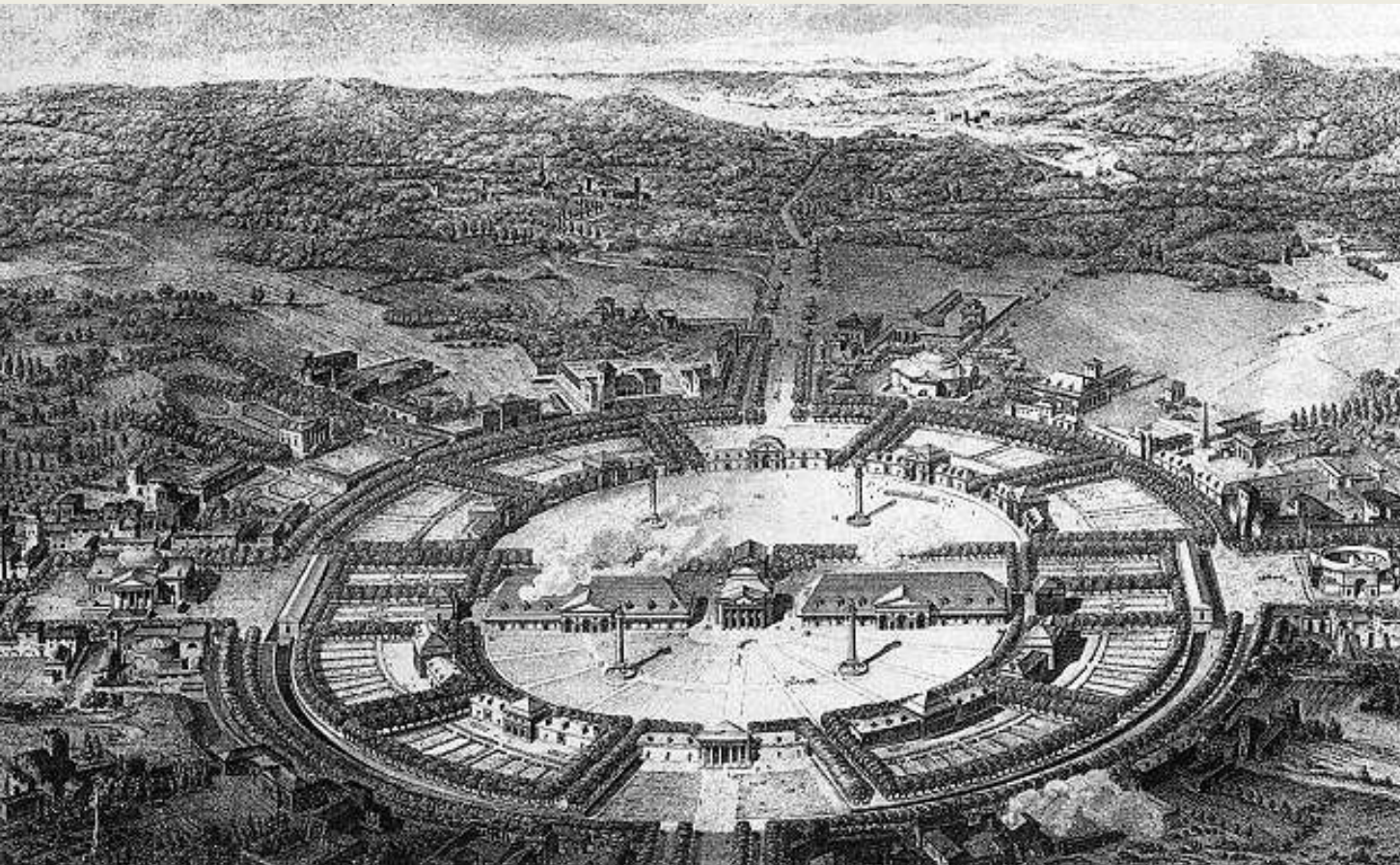
Neoklasicizam

Francuska

Vizionarski neoklasicizam

Klod Nikola Ledu

Claude Nicolas Ledoux geometrijsku strogost povezuje sa simboličkim funkcionalizmu i romantičnim osećajem za prirodu - strogom geometrijom i redukcijom elemenata nastoji se suprotstaviti dominaciji konvencionalne elegantne arhitekture 18. st.

Neoklasicizam

Francuska

Vizionarski neoklasicizam

Klod Nikola Ledu

Solana, Ark-e-Senan

(Bezanson), 1773

Jedan od prvih pokušaja industrijske arhitekture. Od Leduovih dela iz sredine 70-tih solana je bila presudna za oslobađanje njegove vizionarske energije; proizvodnja soli bila je jedna od važnih državnih monopola; stoga je Solana trebalo da bude jako obezbeđena ustanova pod strogom unutrašnjom kontrolom, tako da čitava celina simboliše kruti sistem koji je vladao u proizvodnji soli i oporezivanju;

Neoklasicizam

Francuska

Vizionarski neoklasicizam

Klod Nikola Ledu

Solana u gradu Šo

Konfiguracija zgrada je polukrug, u centru kuća direktora, sa strane dve zgrade za proces evaporacije; naspram kuće direktora ulaz u kompleks; sa obe strane duž obima kruga su bila skladišta kao sastavni deo zida oko kompleksa.

Neoklasicizam

Francuska

Vizionarski neoklasicizam Klod Nikola Ledu

Među važnim projektima su njegove pariske carinarnice - izrađuje čitav katalog jednostavnih volumena i jasnih oblika koji daju visoku reprezentativnost, te onome koji ulazi u Pariz jasno daju do znanja da je došao u kraljevski grad.

Ledu je trošarine zamislio kao ekvivalent propilejima u Atini; trošarine su sve različite (ideal slikovitosti); Očito da je ovde zastupljena mnogo više od puke funkcionalnosti - Ledu je hteo da parira jednom broju istorijskih građevina počev od Hadrijanovog panteona, preko Bramanteove crkve Sv. Petra..., pa do Sufloovog panteona. Trošarina ima funkciju kapije i simboliše vlast.

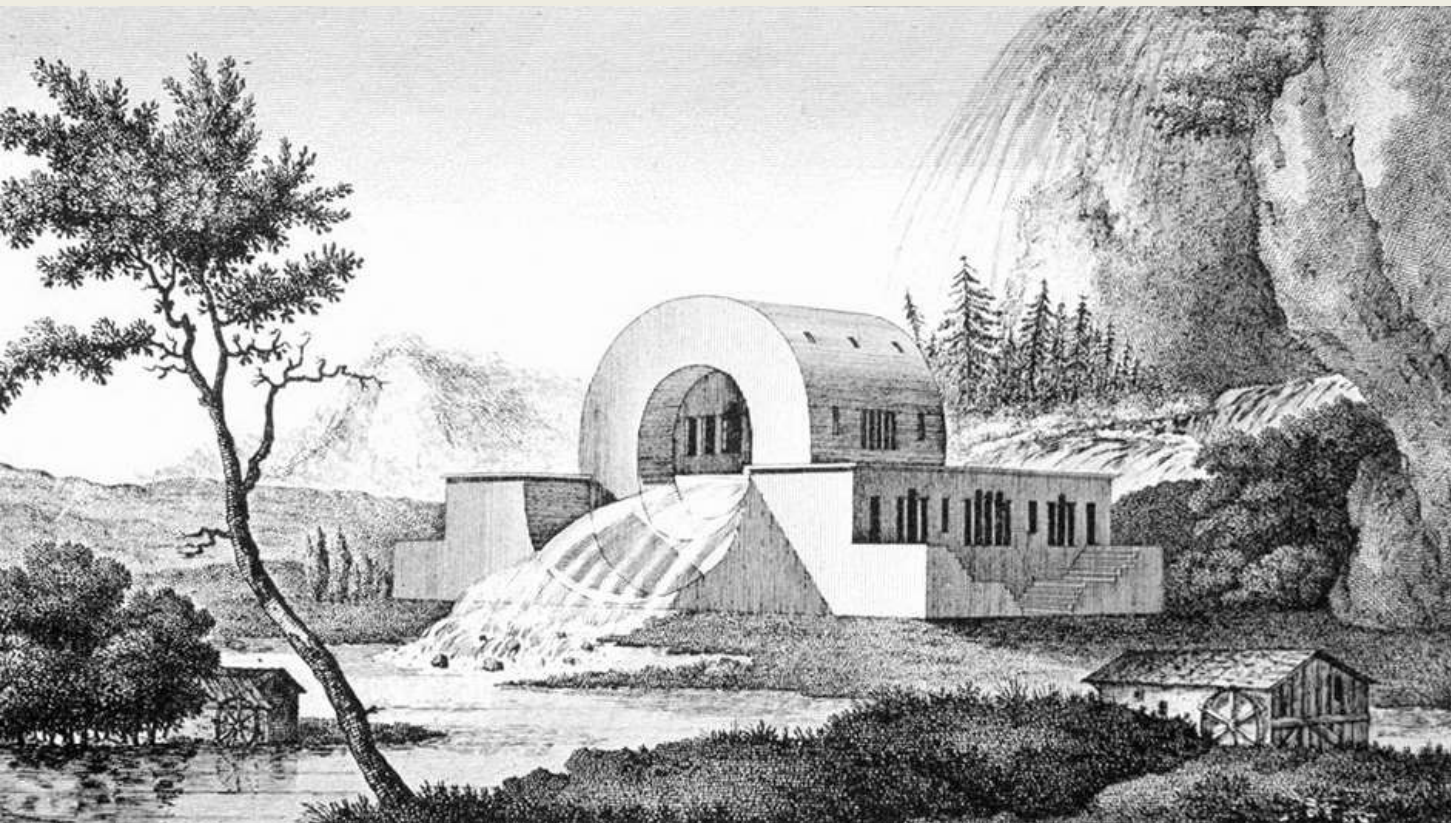
Neoklasicizam

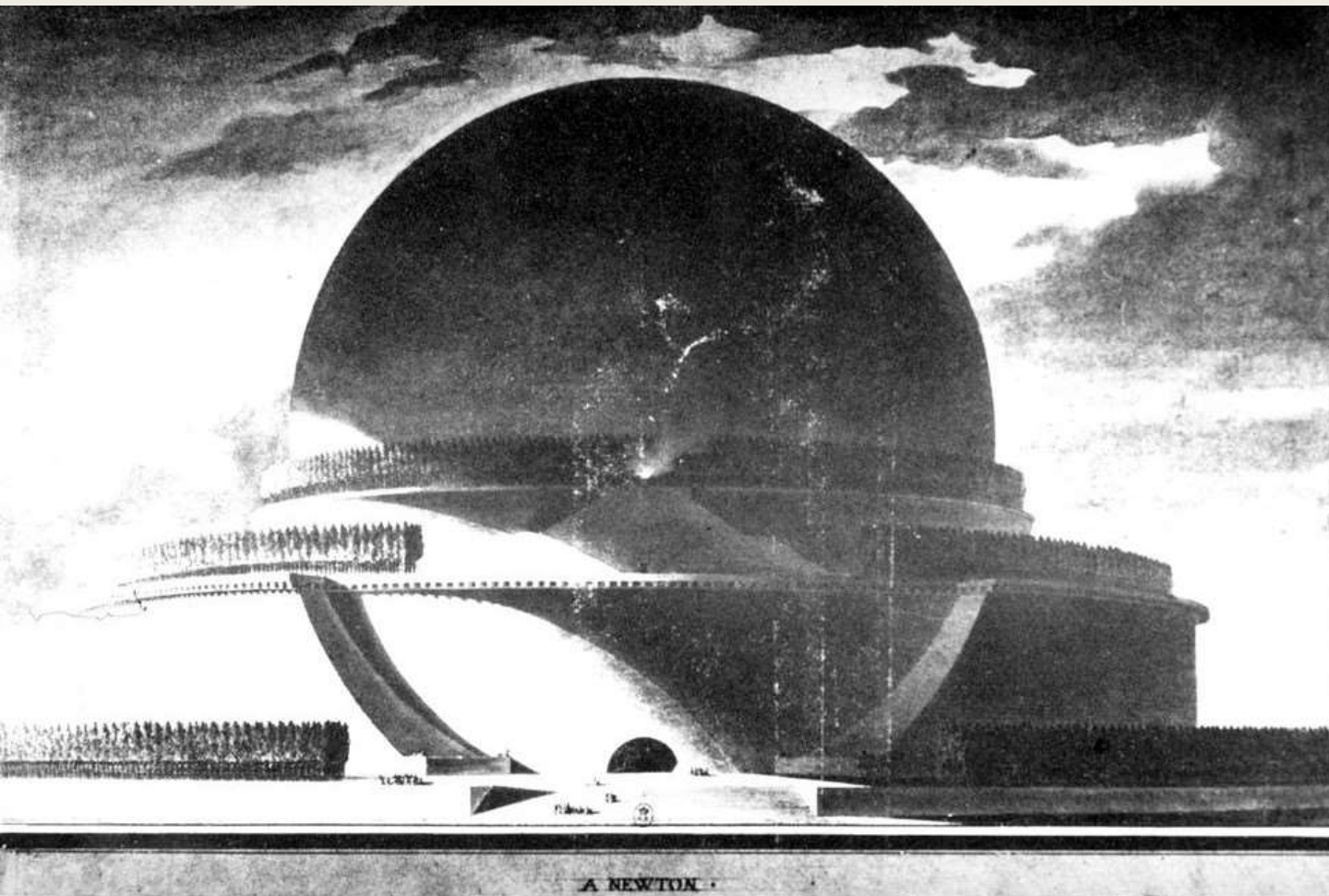
Francuska

Vizionarski neoklasicizam

Klod Nikola Ledu

“Kuće koje govore”
Kuća inspektora voda

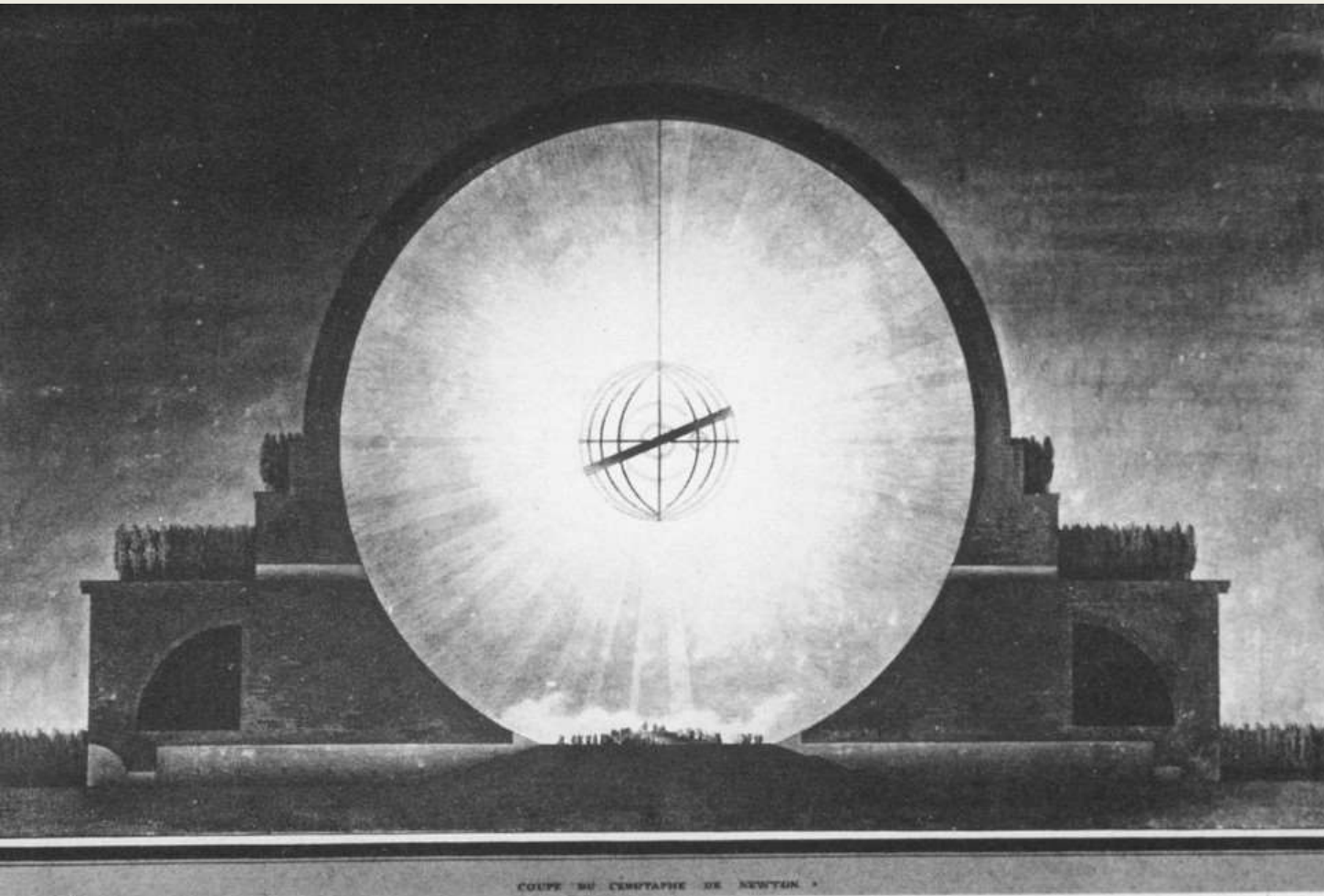
Neoklasicizam

Vizionarski neoklasicizam

Etjen Luj Bule

Kenotaf za Njutna, 1783.

Memorijalni spomenik posvećen Njutnu; ovaj projekat je izraz opsesnutosti tog vremena novom kosmologijom i Buleove strasti prema lopti kao savršenoj formi za iskazivanje slikovitosti, uzvišenosti; kenotaf je šuplja lopta na valjkastoj platformi, obogaćenoj pejzažnom obradom; svod je unutra bio probijen sitnim otvorima tako da je po danu stvarao iluziju nebeskog svoda prekrivenog zvezdama, t.j. delovao je kao planetarijum

Neoklasicizam

Vizionarski neoklasicizam

Etjen Luj Bule

Kenotaf za Njutna, 1783.

Bule je radio niz revolucionarnih kenotafa u obliku piramide (inspirisan i oduševljen veličanstvenošću egipatskih koje je upoznao iz ilustracija i usudio se čak da ih nadmaši veličinom).

Neoklasicizam

Engleska

Paladijanizam

Lord Burlington, Chiswick House, London (1726-29.)

Paladijanizam je stil u arhitekturi 18. i 19. veka koji je inspirisan delima italijanskog renesansnog arhitekta Andree Palladija (1508-80), a usmeren protiv razuzdanosti baroknog stila. Obeležava ga oslanjanje na antičke elemente uz moderne inovacije i monumentalnost.

Mnogi arhitekti su u potrazi za renesansnim konceptima oblika pronašli da su Paladijeva dela najreprezentativnija. Njegove jednostavne i monumentalne građevine su bile snažan primer na kojemu su gradili neoklasicistički graditeljski prototipovi.

Neoklasicizam

Engleska

Paladijanizam

Inigo Jones, Queens House
(1616–1619, 1630–1635)

Neoklasicizam

Engleska

Paladijanizam

Robert Adam

Syon House 1760-69.

Robert Adam u svojim pohodima Italijom i Dalmacijom (u merilu radi nacрте ruševina Dioklecijanove palate) proučava stambenu arhitekturu starog Rima, te povratkom u Englesku rekreira veličanstvena unutrašnja uređenja antičkih domova. Jedan od najznačajnijih projekata kojemu se Adam priključio kuća Sion, za koju je radio enterijer.

Neoklasicizam

Engleska

Robert Adam
Syon House 1760-69.

Robert Adam u svojim pohodima Italijom i Dalmacijom (u merilu radi nacрте ruševina Dioklecijanove palate) proučava stambenu arhitekturu starog Rima, te povratkom u Englesku rekreira veličanstvena unutrašnja uređenja antičkih domova. Jedan od najznačajnijih projekata kojemu se Adam priključio kuća Sion, za koju je radio enterijer.

Neoklasicizam

Engleska

Robert Adam
Syon House 1760-69.

Robert Adam u svojim pohodima Italijom i Dalmacijom (u merilu radi nacрте ruševina Dioklecijanove palate) proučava stambenu arhitekturu starog Rima, te povratkom u Englesku rekreira veličanstvena unutrašnja uređenja antičkih domova. Jedan od najznačajnijih projekata kojemu se Adam priključio kuća Sion, za koju je radio enterijer.

Neoklasicizam

Engleska

Greek revival

Robert Smerk-
British_Museum 1824-47.jpg

Neoklasicizam

Engleska

Greek revival

Alexander "Greek" Thomson
St Vincent Street Church
Glasgow

Neoklasicizam

Nemačka

Karl Fridrih Šinkel

Schauspielhaus, 1818.-1821.

Neoklasicizam

Nemačka

Karl Fridrih Šinkel

Neue Wache, 1819.-1821.

Neoklasicizam

Nemačka

Karl Fridrih Šinkel

Altes Museum, 1825-1828.

Neoklasicizam

Nemačka

Karl Fridrih Šinkel

Altes Museum, 1825-1828.

Neoklasicizam

Nemačka

Karl Fridrih Šinkel

Altes Museum, 1825-1828.

Neoklasicizam

Amerika

Montičelo, 1772
Thomas Jefferson

Neoklasicizam

Amerika

Univerzitet Virdžinije

Industrijska revolucija

Engleska od 1750, Francuska od 1830, Nemačka i SAD od 1850.

Industrijska revolucija

- Industrijska revolucija suštinski je promenila ljudski život, kao poljoprivredna revolucija u neolitu kad je čovek od nomadskog čoveka postao ratar i osnovao naselja.
- Promena načina života: tehnološke inovacije: parna mašina na čvrsto gorivo, umesto pojedinačne zanatske proizvodnje - **masovna proizvodnja**, gvožđe, čelik, pa i sintetika umesto prirodnih materijala
- Fabrička proizvodnja - **porast gradskog stanovništva** - bolji zdravstveni i ekonomski uslovi, postepeno kretanje ka opštem društvenom blagostanju (poboljšanje poljoprivredne proizvodnje, zdravstvenih uslova, dohotka, proširila se funkcionalna osnova arhitektonskih delatnosti)
- **Novi tipovi građevina**: industrijske (fabrike, skladišta), saobraćajne (mostovi, železničke stanice), javne (poslovne, banke, berze, robne kuće) i reprezentativne (pozorišta, sudovi, parlamenti, bolnice, hoteli, biblioteke); pre su bile samo crkve, palate i tvrđave; masovna stambena izgradnja (najintenzivniji razvoj: porodične kuće za srednji stalež umesto aristokratskih rezidencija)
- **Novi građevinski materijali** (pored tradicionalnih: drvo, kamen; sada su industrijski materijali: gvožđe, staklo, čelik - proizvodnja u velikim količinama)
- **Nove metode projektovanja** (objekti ogromnih visina i raspona zahvaljujući novim materijalima); proračuni konstrukcija
- Podela na **arhitekturu (umetnost)** i **građevinsko inženjerstvo (tehnika)**
- Hronološki: Engleska od 1750., Francuska od 1830., Nemačka i SAD od 1850.

Industrijska revolucija

Tehnološka arhitektura

**Abraham Darbi
Most preko reke Severn,
Engleska, 1779.**

Novi materijal – gvožđe

Jedan od prvih gvozdenih mostova, raspona oko 30 m; ovaj most predstavlja primer zamene kamena livenim gvožđem, uz zadržavanje konture; drastično je smanjena masa;

Industrijska revolucija

Tehnološka
arhitektura

Thomas Telford
Menai viseći most
1819-1826.

Novi tip mosta – viseći most

Pojavom željeznice 1830.
raste potreba za mostovima
otpornim na težinu i
dinamički (kinematički) udar
na konstrukciju pri prolasku
voza . Posle 1830. razvoj
mostova je veoma ubrzan

Tehnološka arhitektura

**Benjamin Baker
Forth Rail bridge
1882-1890.**

**Novi tip konstrukcije –
rešetkasta konstrukcija**

Mnogo efikasnija forma je rešetkasti nosač, čija krutost i sposobnost da se ne deformiše se zasniva na geometriji trougla, a otpornost na osobinama materijala; dobra strana - laki su, srazmerno su mali preseci sastavnih elemenata, jednostavno se montiraju; manji su troškovi proizvodnje; neki elementi rešetkastog nosača opterećeni su na pritisak, a neki na zatezanje.

Tehnološka arhitektura

Benjamin Baker
Forth Rail bridge
1882-1890.

**Novi tip konstrukcije –
rešetkasta konstrukcija**

Mnogo efikasnija forma je rešetkasti nosač, čija krutost i sposobnost da se ne deformiše se zasniva na geometriji trougla, a otpornost na osobinama materijala; dobra strana - laki su, srazmerno su mali preseci sastavnih elemenata, jednostavno se montiraju; manji su troškovi proizvodnje; neki elementi rešetkastog nosača opterećeni su na pritisak, a neki na zatezanje.

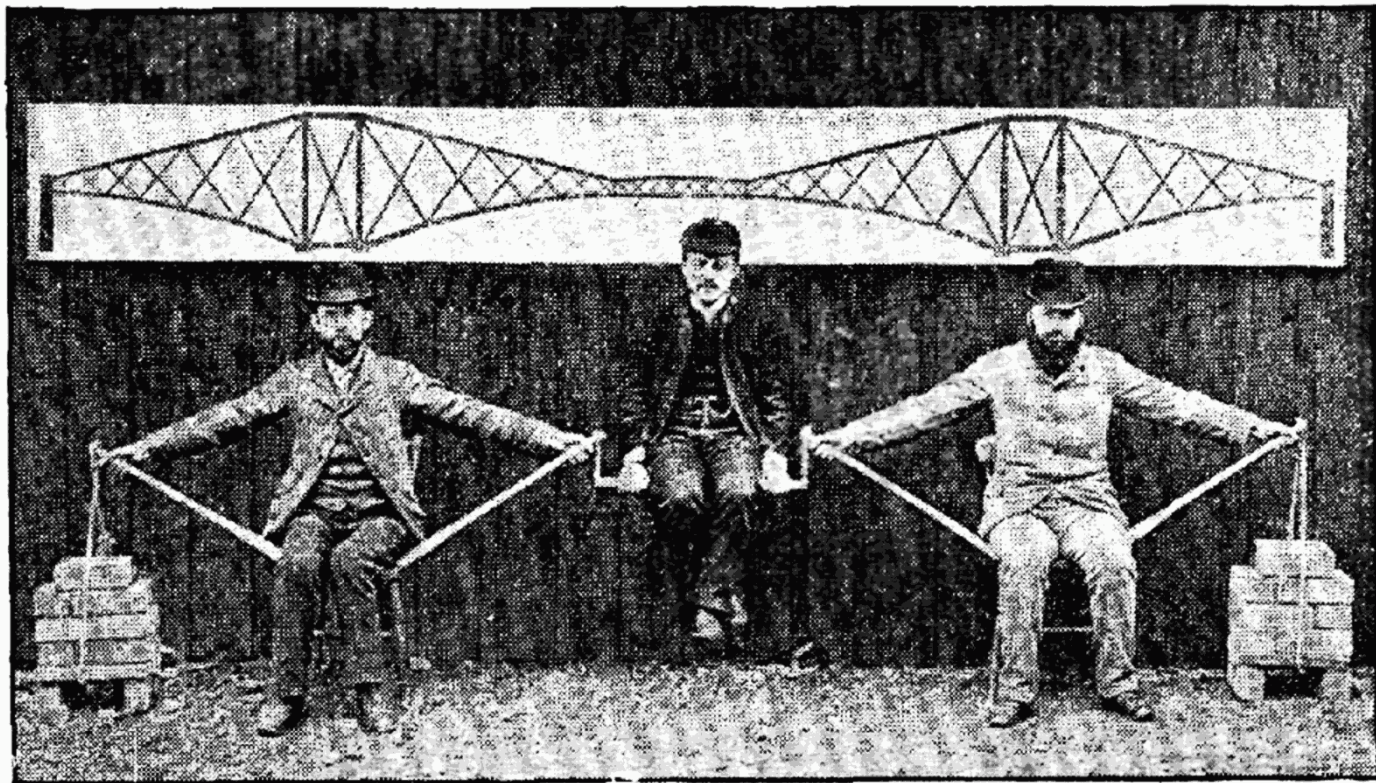

Fig. 14.

Tehnološka arhitektura

St Pancras železnička stanica
1863-76, London
William Henry Barlow i R.M.
Ordish

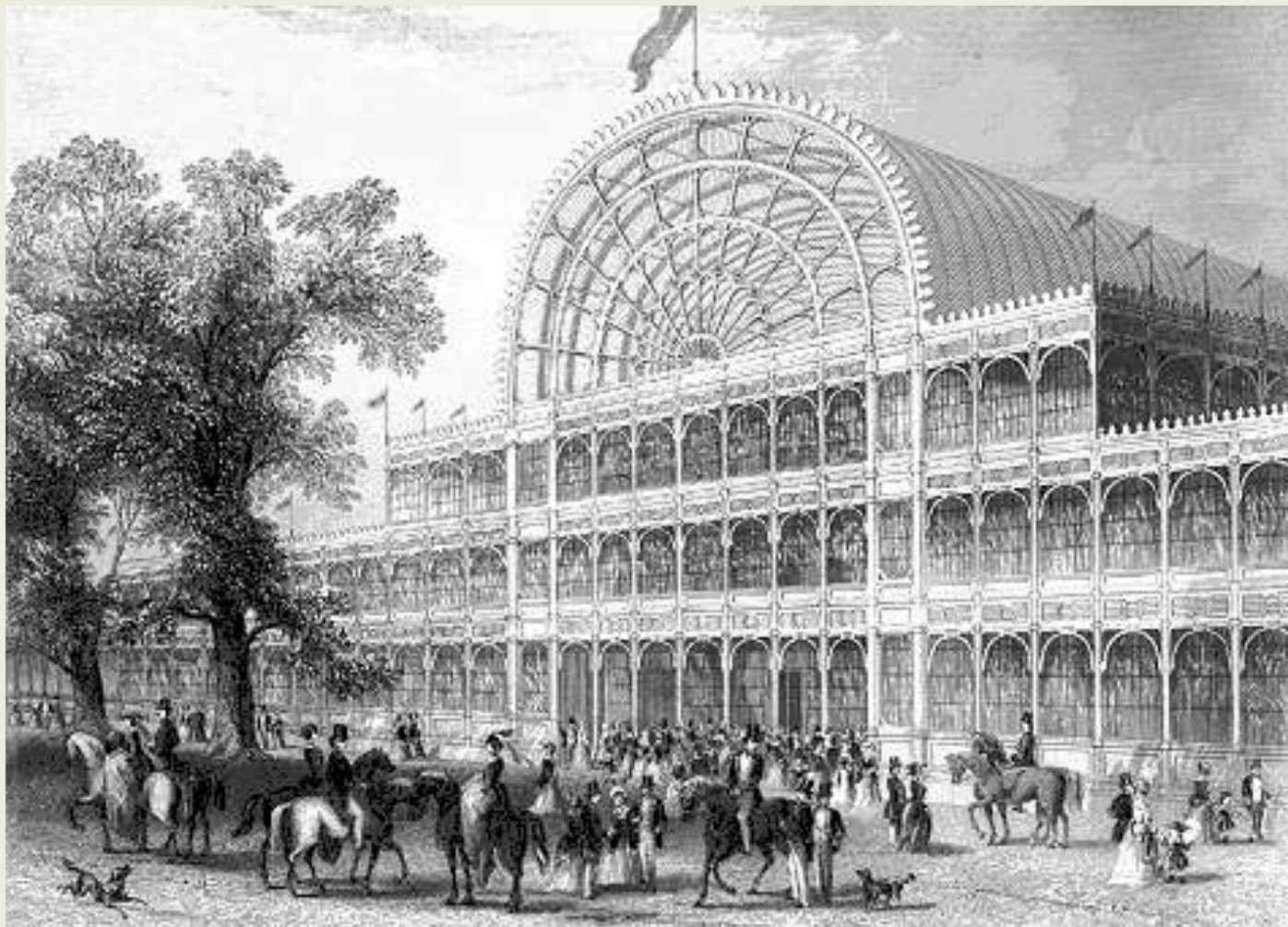
Najveća stanica koja je kao konstrukciju imala rešetkaste lukove. Raspon je bio 81m, visine 30m, dužine 213m. Ono što je tada bilo fascinantno je enterijer, zato što je ovo bio najveći pokriveni prostor ikada izgrađen.

Nadstrešnica je bila sakrivena iza železničkog hotela pretrpanog ukrasima u stilu visoke viktorijanske gotike, postoji arhitektonski nesklad između peronskog i putničko-hotelskog dela.

Tehnološka arhitektura

St Pancras
železnička stanica

Tehnološka arhitektura

**Kristalna palata, 1851.
Hajd park, London**

Zgrada napravljena od livenog gvožđa i stakla koja se nalazila u Hajd Parku, u predgrađu Londona. Napravljena je za Veliku izložbu 1851. godine. Kristalna palata u Londonu zajedno sa Ajfelovom kulom u Parizu predstavlja osnovne simbole arhitekture industrijske epohe.

Tehnološka arhitektura

**Kristalna palata, 1851.
Hajd park, London**

Palata je projekat Džozefa Pakstona za prvu svetsku izložbu u Londonu 1851. godine na više od 7.3 ha i sa potpuno staklenim zidovima i čeličnom konstrukcijom od livenog gvožđa.

Tehnološka arhitektura

**Kristalna palata, 1851.
Hajd park, London**

Više od 14.000 izlagača iz celog sveta su se okupili u Palati od 92.000 m² (7.3 ha) izložbenog prostora da prikažu tadašnje primere najnovije tehnologije razvijene u industrijskoj revoluciji.

Tehnološka arhitektura

**Kew Gardens
1844-1848.**

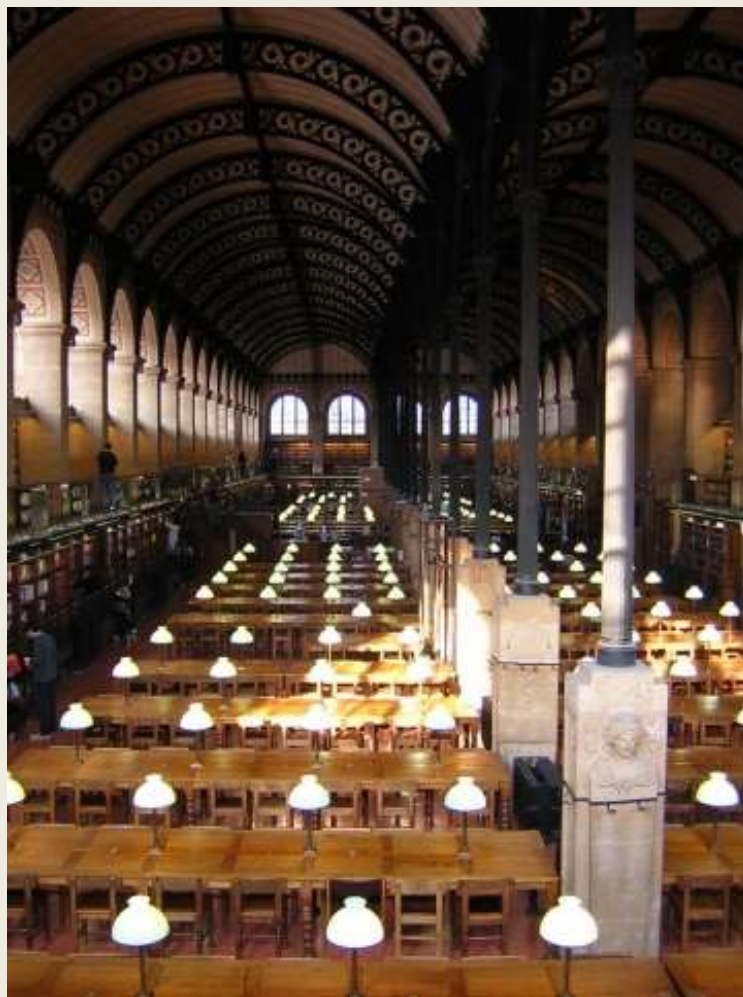

Tehnološka arhitektura

Bon Marche, Paris **Robna kuća**

Arhitektura robne kuće bila je veoma inovativna za svoje vreme; prodavnicu iz 1869. godine izgradio je arhitekta Louis-Auguste Boileau, a Alexandre Laplanche ukrašava Boileau tehnologiju gvožđa. Louis-Charles Boileau, njegov sin, nastavlja rad na robnoj kući 1870-ih, konsultujući se sa firmom Gustave Eiffel za delove svoje strukture. Louis-Hippolite Boileau, unuk Louis-Auguste Boileau, radio je na ekstenziji robne kuće 1920-ih godina.

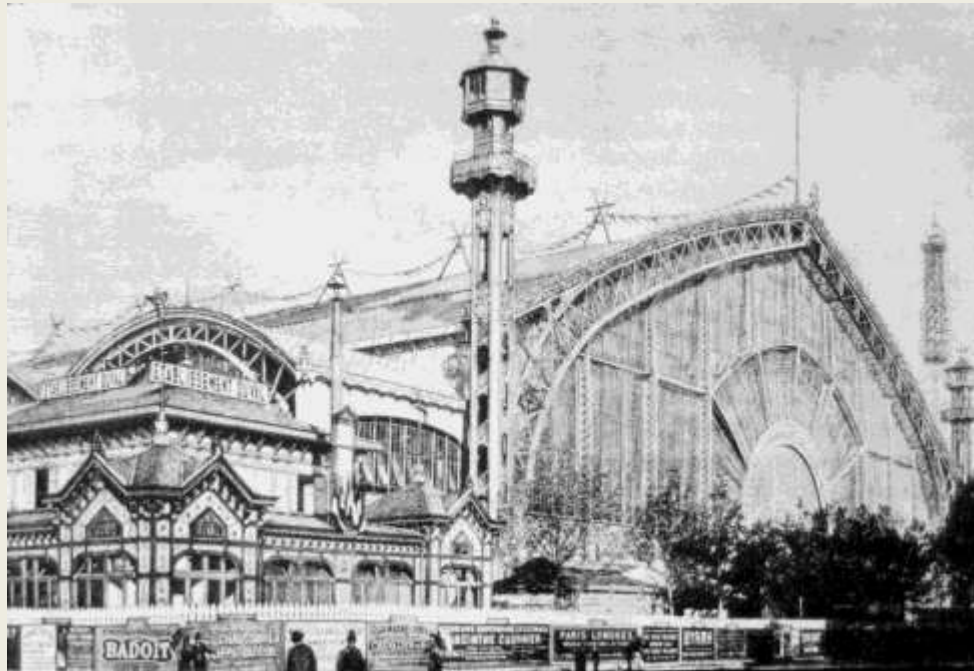

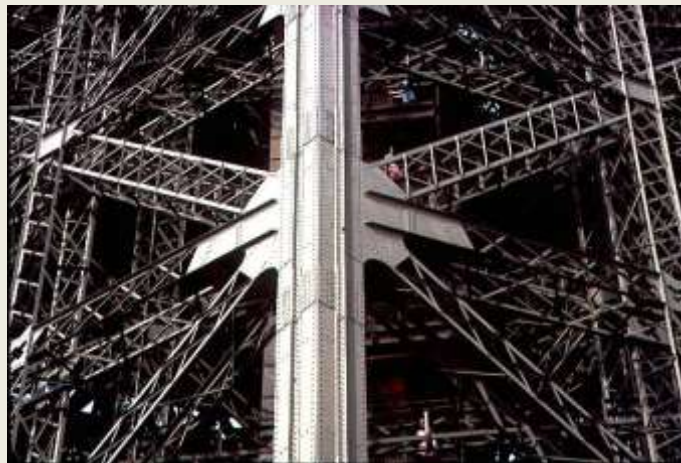
Tehnološka arhitektura

**Biblioteka San Ženevjev,
Pariz
1843-1850.
Anri Labrust**

Tehnološka arhitektura

Diter i Kontamen
Hala mašina za svetsku
izložbu u Prizu
1887-89.

Tehnološka arhitektura

**Ajfelova kula, Pariz,
1887.-89.**

Nastala povodom Svetske izložbe 1889. kao simbolički ulaz u izložbene prostore. Visine 300 m, osnove 125x125 metara, dva puta višlja je od bilo koje dotadašnje konstrukcije. Čelična rešetkasta konstrukcija

Velike ličnosti kulture bile su energično protiv ovog "monstruoznog" zdanja koje se visoko izdizalo iznad crkava i dinastičkih građevina,

Urbanizacija

Pariz, Beč, Barselona

Urbanizam

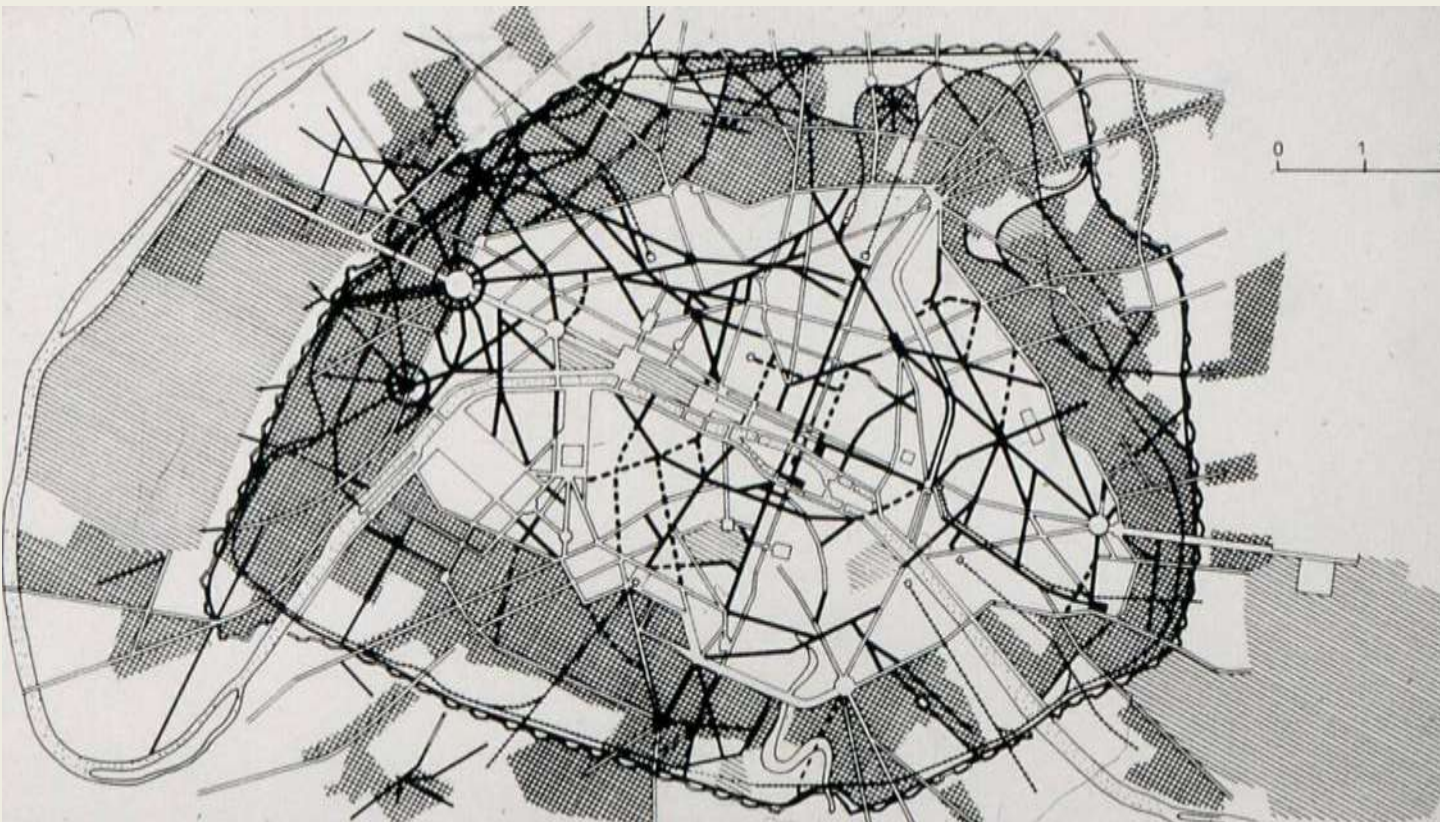
Pariz

Pariz XIX veka karakteriše nagli porast stanovništva, zakrčen srednjevekovni centar (u zidinama) , sirotinjske četvrti po obodu, katastrofalno stanje kanalizacije i vodovoda, opšta nehigijena, porast kriminala, revolucionarno raspoloženje; grad su u pravilnim razmacima pogađale epidemije kolere

Urbanizam

Pariz

Napoleon III po dolasku na vlast, pokreće opsežne i javne radove na uređenju Pariza; lično izrađuje prve skice nove mreže ulica; radi pospešivanja akcija, 1853. na mesto prefekta senskog okruga postavlja Barona Žorž-Ežen Osmana, pravnika, kome daje ogromna ovlašćenja i koji postaje glavni nosilac plana za obnovu grad.

Urbanizam

Ciljevi Osmanovog plana:

- 1. raskršiti prostor oko važnih javnih građevina, radi boljeg izgleda, boljeg pristupa i bolje bezbednosti u slučaju nereda**
- 2. poboljšati sanitarne uslove** otklanjanjem izvora zaraze. komunalno opremanje je vrlo bitno - kanalizacija, vodovod)
- 3. preseći široke bulevare i tranzitne ulice** radi rešenja komunikacija, protoka vazduha i svetlosti, radi veće bezbednosti i obezbediti pristupačnost gradskom centru železničkom mrežom
- 4. stvoriti velike parkovske površine** radi prečišćavanja vazduha i rekreacije

Urbanizam

Urbanizam

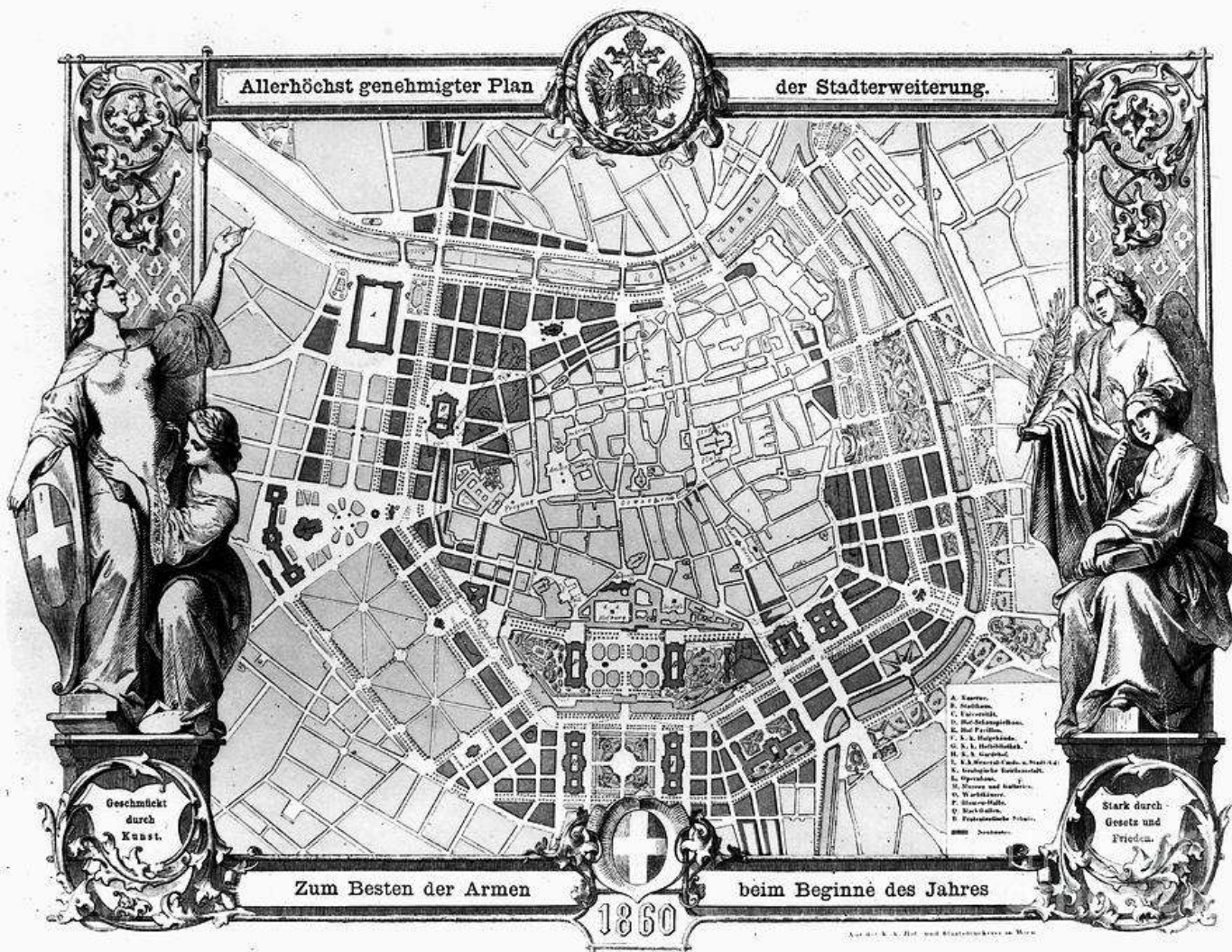
Pariz

Urbanizam

Pariz

Urbanizam

Beč

Sredinom XIX v. i Beč doživljava, kao i drugi veliki evropski gradovi, ogroman porast stanovništva;

Beč nije bio industrijski grad, niti je industrijska revolucija glavni uzrok njegovog porasta, već je to uloga uloga prestonice velike imperije - Habsburške monarhije;

Beč je sedište aristokratije, birokratskog aparata, dok još iz Srednjeg veka vuče trgovačko - buržoaski karakter;

Beč je i stecište malih zanatskih pogona za proizvodnju luksuzne robe i centar uslužnih delatnosti.

Urbanizam

Beč

Car Franc Jozef 1857. nalaže rušenje zidina oko starog grada, a 1859. odobrava plan za proširenje grada na ovom prostoru .

Plan za izgradnju "Ringa" iz 1859. obuhvatao je rušenje bedema i izgradnju dve glavne prstenaste saobraćajnice : široki, reprezentativni bulevar Ringštrase (koji pruža kompletno ambijentalno okruženje za bogati svet) i ulicu za neophodni saobraćaj – Lastenštrase. Ceo poduhvat trebalo je da obezbedi nedostajući ceremonijalni prostor.

Urbanizam

Beč

Ringštrase i danas služi i predstavlja izraz razliku između jezgra i predgrađa; na ovom prostoru podignuto je mnogo važnij javnih građevina u sukcesivnom sledu (zgrada opere među prvim javnim objektima; kulturne i obrazovne institucije smeštene rame uz rame sa prebivalištima više srednje klase).

Urbanizam

Barselona

Ildefonso Serda
1815-1876.

Urbanista, teoretičar i
političar socijalista.

1867. je napisao "*Opštu teoriju urbanizacije*", koja je štampana u dva toma, mada su postojala još dva u rukopisu. U prvom tomu se bavi opštom filozofijom i istorijskim razvojem gradova (istorijska analiza urbanizacije). Drugi tom sadrži statističke analize posebnog slučaja urbanizacije, vezane najviše za radničku klasu. Treći i četvrti tom su sadržali predloge rešenja problema Barselone.

Urbanizam

Barselona

U drugom tomu se bavi statistikom kroz prikaz uslova života i rada radničke klase Barselone (*"Urbanizacija kao konkretna činjenica – Statistička slika Barselone"*), koja se tada mogla porediti sa bilo kojim industrijskim gradom toga vremena. Objašnjava i prostorne, analitičke i terminološke sisteme koji su mu omogućili da shvati Barselonu. Deo knjige vezan za statistiku je posebno štampan pod naslovom "Statistička monografija radničke klase u Barseloni 1856. godine". Posle ovoga, uticaj industrijalizacije na ljude i građevine više nije mogao biti osporavan.

Urbanizam

Serdini predlozi:

Širenje grada je pomoću ortogonalnih urbanih blokova. Urbana matrica se zasniva na trgovima koji stoje jedan naspram drugih, i dijagonalama i oktagonima koje ti trгови stvaraju.

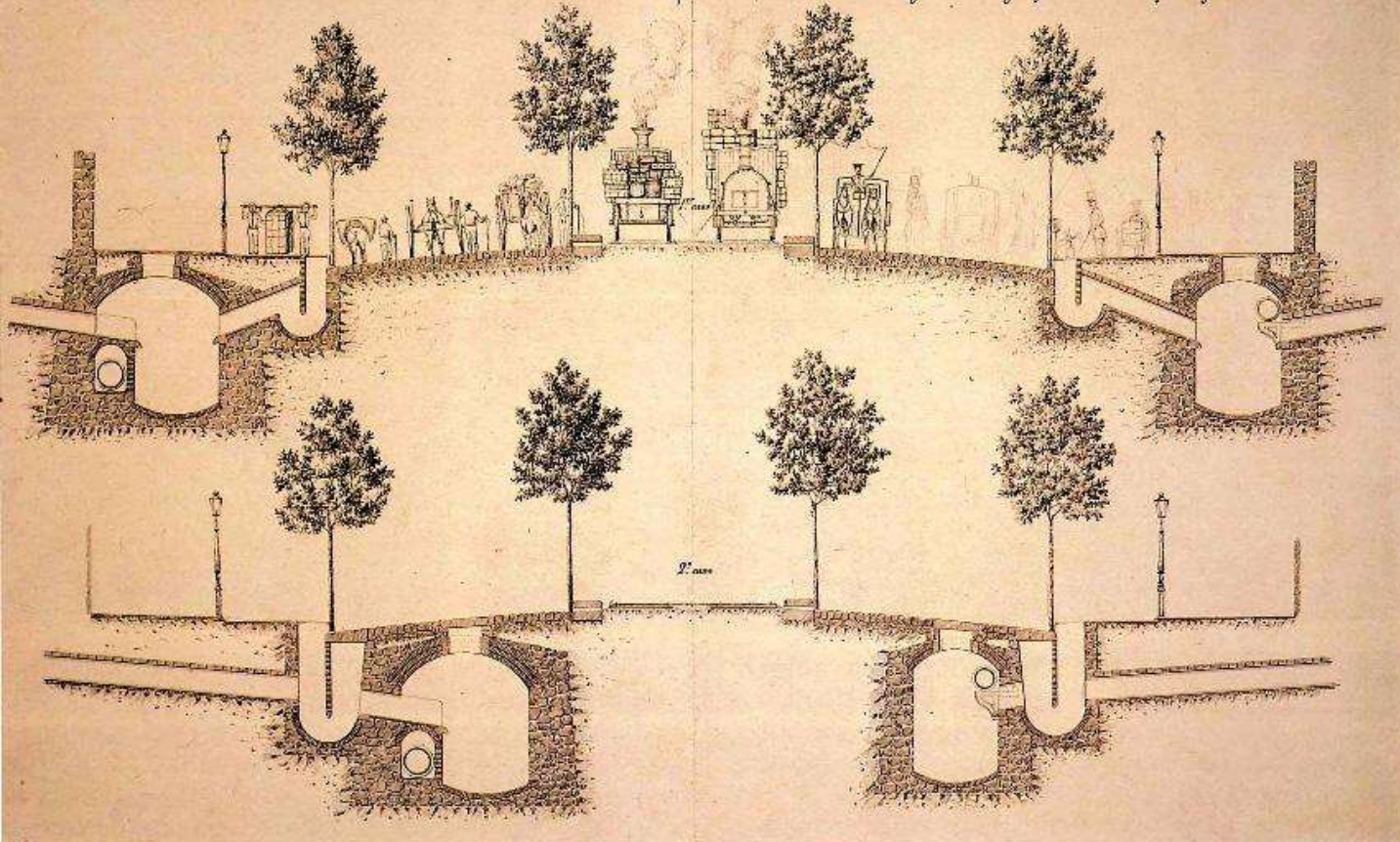
Sve zgrade treba da dobiju jednako osvetljenje, provetravanje, pristup saobraćajnim sredstvima, i jednak pristup međugradskoj saobraćajnoj mreži.

Blok zgrade zauzimaju samo 36%, a ostalih 64% bude neizgrađeno. Visina zgrada maksimalno 16m (3-4 sprata).

Predviđa razvoj saobraćaja i prema tome planira kapacitet ulica.

Perfiles del pavimento y obras subterráneas de las calles en el supuesto de que la exportación de las aguas se haga por las calles principales.

Lam.^a XXXVI

Urbanizam

Saobraćajni sistem je zasnovan na daljem razvoju njegovih ideja o ravnopravnom rasporedu. Predviđa isti prostor za pešake i prevozna sredstva.

Planira veoma velike pločnike, drvorede (oko 100 stabala po bloku). Postojala bi izvesna hijerarhija puteva. Predlaže izuzetno izgrađen sistema kontrole saobraćaja. Veliku pažnju posvećuje ozelenjenim prostorima i velikim prirodnim parkovima.

Daje predloge koje bi stanovnici trebalo da osele najviše na područjima zdravlja, socijalne zaštite, bezbednosti i udobnosti.

Urbanizam

protiv:	za:
• dominacije centra • jačanja centra na račun periferije • preterane koncentracije i zbijenosti	• stanove sa podjednakim br. m²/osobi, položajem sa puno svetlosti, istim nivoom provetravanja, infrastr. i dr. opremljenosti
• socijalne segregacije • preterane specijalizacije gradskih funkcija	• podjednak raspored usluga • istu dostupnost sredstvima javnog saobraćaja
• gradova spavaonica • velike udaljenosti stana do posla ili škole	• urbanizaciju zasnovanu na sličnim karakteristikama za sve delove grada
• izuzetno hijerarhije mreže puteva i nejednakosti rasporeda funkcija • velikih regionalnih nejednakosti i neravnomernog razvoja, koje teraju ljude na migracije	• podjednako tretiranje stanovnika raznih urbanih jedinica, bez obzira na njihovu veličinu, jer svi ljudi u suštini imaju ista prava za zadovoljenje svojih osnovnih potreba.